בְּאֵר הַגּוֹלָה קלג: הֲלָכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קד קה קו

מ בְּרָכוֹת כ״א (ע״ב). נ טוּר בְּשֵׁם (ר״מ) [ר״ח]. ס טוּר בְּסִימָן קכ״ב.

ז מ אֵינוֹ פּוֹסֵק לא (כו) לְקַדֵּישׁ וְלֹא לְקַדֵּשָׁה, אֶלָּא (ז) (כז) יִשְׁתֹּק וְיִכַּוֵּן לְמַה שֶּׁאוֹמֵר שְׁלִיחַ צִבּוּר (כח) * וְיִהֵא עוֹנֶה. (הָיָה עוֹמֵד בִּתְפִלָּה וּקְרָאוּהוּ לִסְפֹּר תּוֹרָה, (כט) אֵינוֹ (מ) פּוֹסֵק) (תשובות הרשב״א (ת״ם) סימן קפה):

ח (ל) ס אַחַר שֶׁסִּיֵּם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת קֹדֶם אֱלֹהַי נְצוֹר, יָכֹל לַעֲנוֹת קְדֻשָּׁה וְקַדִּישׁ וּבָרְכוּ (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קכ״ב (ס״ג)):

קה דִּין הַמִּתְפַּלֵּל שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א בְּרָכוֹת ל׳ (ע״ב).

א א הַמִּתְפַּלֵּל (א) שְׁתֵּי (ס) תְּפִלּוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, צָרִיךְ (ב) לְהַמְתִּין (ג) בֵּין זוֹ לָזוֹ (ד) כְּדֵי הִלּוּךְ (ג) אַרְבַּע אַמּוֹת, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן תְּחִנָּה:

קו מִי הֵם הַפְּטוּרִים מִתְּפִלָּה. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת י״ז (ע״ב). ב רַמְב״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה״י). ג שָׁם בְּגְמָרָא כ׳ (ע״ב).

א א כָּל הַפְּטוּרִים (א) מִקְּרִיאַת שְׁמַע פְּטוּרִים מִתְּפִלָּה, וְכָל שֶׁחַיָּב בְּקְרִיאַת שְׁמַע חַיָּב בִּתְפִלָּה. חוּץ מֵהַמְלַוִּין אֶת הַמֵּת ב שֶׁאֵין לַמֵּטָּה (ב) צָרְךְ בָּהֶם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם חַיָּבִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע פְּטוּרִים (ג) מִתְּפִלָּה. ג וְנָשִׁים וַעֲבָדִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁפְּטוּרִים מִקְּרִיאַת שְׁמַע חַיָּבִים בִּתְפִלָּה, מִפְּנֵי (ד) שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא (ס) [א] הַזְּמַן גְּרָמָא.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] הַזְּמַן גְּרָמָא. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן י״ד שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה וּמַפִּיק שְׁרָאיוֹת הַרְמְב״ן מִכְּרֵיעוֹת, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֹר הַיטֵב

אֲבָל אִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ, ט״ז (סק״ג) וְעַיֵּן שָׁם: ז (ו) יִשְׁתֹּק. עַד יִתְבָּרֵךְ: (מ) פּוֹסֵק. וְאִם פָּסַק מִקְּרֵי מַדִּיד וְחוֹזֵר לְרֹאשׁ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח). וְאִם סָבַר שֶׁפָּתַר לָעֲלוֹת, הֲרֵי שׁוֹגֵג וְאֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ]:

א (ס) תְּפִלּוֹת. דַּוְקָא תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (ג) אַרְבַּע אַמּוֹת. אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אֶלָּא מִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמֵד שָׁם. עַיֵּן סִימָן קכ״ג סָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״ה:

א (ס) הַזְּמַן גְּרָמָא. כֵּן כָּתַב הָרַמְב״ם (הפלה פ״א הל׳ א״ב) דְּסְבִירָא לֵיהּ דִּתְפִלָּה מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא הִיא דִּכְתִיב ׳וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם׳ וְגוֹ׳, אַךְ מִדְּאוֹרַיְתָא דַּי בְּפַעַם אַחַת בַּיּוֹם וּבְכָל נֶפֶשׁ שִׁירָה, וְלָכֵן נָהֲגוּ שֶׁרֹב נָשִׁים אֵין מִתְפַּלְּלוֹת בְּתָמִידוּת מִשּׁוּם דְּאוֹמְרִים מִיָּד בַּבֹּקֶר סְמוּךְ לְנִשְׁיקָה אֵיזֶה בַּקָּשָׁה וּמִדְּאוֹרַיְתָא דַּי בָּזֶה, וְאִפְשָׁר שֶׁגַּם הַחֲכָמִים לֹא חִיְּבוּם יוֹתֵר. וּבְכָל נֶפֶשׁ מִקְרֵי מַדִּיד וְחוֹזֵר לְרֹאשׁ. וְהָרַמְב״ן (בהשגות על ספר המצוות מ״ע ה) סוֹבֵר דִּתְפִלָּה מִדְּרַבָּנָן הִיא וְכֵן דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים. וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ, וּבְסֵפֶר מִגְלַת אֶסְתֵּר (בספר המצוות שם), וּבְסֵפֶר לֵב שָׂמֵחַ (בספר המצוות שם).

בְּאוּר הֲלָכָה

וְשָׁם אֵירֵי בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה, וְאִפְשָׁר לִדְחֹק מִשּׁוּם דְּשָׁם הַשָּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת חֲשׁוּבוֹת כְּאַחַת כַּמְבֹאָר בְּסִימָן קפ״ח בְּמֻגָּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ח׳, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְפִלָּה, אֲבָל לְשׁוֹן הָרַב גִּרְשׁוֹם בֶּן רַבִּי שְׁלֹמֹה הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב ה״ר דוד) לֹא מְשֻׁמָּע כֵּן:

ז * וְיִהֵא כְּעוֹנֶה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כח) וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ר״ח) וּבְדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) דְּעָצָם דִּין זֶה אִם מַהֵר לִשְׁתֹּק וְלִשְׁמֹעַ תַּלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דִּכְיָון דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה הוּא כְּעוֹנֶה מַמָּשׁ וְאִסּוּר מִשְׁעַם הֶפְסֵק, וְאַף עַל פִּי כֵן הִכְרִיעַ לְהָקֵל מִשְׁעַם הַמִּנְהָג. וְיֵשׁ לְעַיֵּן לְמִנְהָגֵנוּ דְּסְבִירָא לָן דְּאַף עַל גַּב דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אֵינוֹ כְּדִבּוּר מַמָּשׁ, **אִם אֶחָד הָיָה צָרִיךְ לִנְקֵבִי בְּשָׁעָה שֶׁחָבְרוּ הוֹצִיאוּ בִּתְפִלָּתוֹ** (עַיֵּן בְּרָכוֹת כ׳ עַמּוּד ב׳ בְּתוֹסְפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּדַאֲשְׁכְּחַן בְּסוֹף הַדִּבּוּר), **אֲפִלּוּ דְּבַעַל קְרִי חֲמִיר טְפֵי. וּלְעִנְיַן שֶׁאִי בְּרָכוֹת עַיֵּן לְעֵיל** בְּסִימָן צ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״י) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שְׁאֵלָה אַחֶרֶת כְּעֵין זֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תְּפִלָּתוֹ. וְאִם שָׁח בְּמֵזִיד צָרִיךְ עֵיוּן גָּדוֹל בְּדִין זֶה, (כג) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּחוֹזֵר תַּכְלִית לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה אֲפִלּוּ בְּשִׂיחָה מוּעֶטֶת, (כד) [א]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא שָׁנָא בֵּין שׁוֹגֵג לְמֵזִיד: ז (כה) לְקַדֵּישׁ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא וְהוּא הַדִּין לְבָרְכוּ: (כז) יִשְׁתֹּק. (מד) עַד יִתְבָּרֵךְ: (כח) וְיִהֵא כְּעוֹנֶה. לְעִנְיַן שֶׁיֵּצֵא בָּזֶה יְדֵי חִיּוּב קְדֻשָּׁה וּקְדֻשָּׁה, (כט) וּמִכָּל מָקוֹם לֹא חֲשִׁיב הֶפְסֵק: (כט) אֵינוֹ פּוֹסֵק. וְאִם פָּסַק (מו) בָּזֶה וְכֵן לְקַדֵּישׁ וְלִקְדֻשָּׁה דֵּינוֹ כְּשֶׁח בְּמֵזִיד, וּלְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּשָׁם חוֹזֵר לְרֹאשׁ, גַּם בָּזֶה חוֹזֵר לְרֹאשׁ. אַךְ (מ) אִם סָבַר שֶׁמֻּתָּר לְהַפְסִיק הֲרֵי כְּשׁוֹגֵג וְאֵינוֹ חוֹזֵר לָרֹאשׁ וְכֵנ״ל (בסק כה). וְאִם קָרָאוּהוּ לִסְפֹּר תּוֹרָה וְהוּא עוֹמֵד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אֲפִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן אֶלָּא נִצְרְ, (מא) פּוֹסֵק וְעוֹלֶה, אַךְ יְזָהֵר לוֹמַר יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא לְרֶצוֹן קֹדֶם: ח (ל) אַחַר שֶׁסִּיֵּם וְכוּ׳. הַיְנוּ שֶׁאָמַר גַּם יְהִי לְרָצוֹן קֹדֶם אֱלֹקַי נְצֹר, (כט) דְּאִם לֹא כֵּן אָסוּר לְהַפְסִיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קכ״ב (ס״א). וְלָזֶה רָמַז הָרַמ״א בְּמַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קכ״ב:

א (א) שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת. כְּגוֹן (ס) שַׁחֲרִית וּמוּסָף, אוֹ שֶׁשָּׁכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִימָהּ בִּזְמַן תְּפִלָּה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ וּמִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם. וְהַנָּה לְפִי מַה שֶּׁיְּבֹאַר בְּסִימָן ק״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג־יד) דְּבֵין שֶׁשָּׁכַח עַרְבִית וּמִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם וּבֵין שֶׁשָּׁכַח שַׁחֲרִית וּמִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם לְהַשְׁלָמָה, צָרִיךְ לוֹמַר אֲשֶׁרֵי בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה, לֹא יְצַיֵּר דִּין זֶה רַק בְּשֶׁכַח תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם לְהַשְׁלָמָה, דְּשָׁם לֹא יֹאמַר אֲשֶׁרֵי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, דְּצָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַמְתִּין כְּדֵי [הִלּוּךְ] אַרְבַּע אַמּוֹת: (ב) לְהַמְתִּין וְכוּ׳. וְשִׁעוּר זֶה (ג) צָרִיךְ לִהְיוֹת אַחַר שֶׁעָקַר רַגְלָיו וְאָמַר עֹשֶׂה שָׁלוֹם וְגוֹ׳: (ג) בֵּין וְכוּ׳. כָּתַב בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס״א) וְכֵן אִם סִיֵּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא עָקַר רַגְלָיו וְנִזְכַּר שֶׁשָּׁעֶה וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, יַמְתִּין כָּזֶה: (ד) כְּדֵי הִלּוּךְ וְכוּ׳. (נ) אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אֶלָּא מִתְפַּלֵּל שְׁנִית בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמֵד שָׁם כְּשֶׁסָּפֵק אַחַר תְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנָה. אֲבָל לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ, אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל שְׁנִית צָרִיךְ לְהַמְתִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קכ״ג (ס״ב):

א (א) מִקְרִיאַת שְׁמַע. מִפְּנֵי (ס) שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּמִצְוָה אוֹ שֶׁטְּרוּדִים מִצְוָה וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן ע׳ סָעִיף ג׳: (ב) צָרִיךְ בָּהֶם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינָם מוּכָנִים כְּלָל לַעֲזֹר בִּנְשִׁיאַת הַמִּשָּׁה, דְּאִי לָאו הָכִי פְּטוּרִים גַּם מִקְּרִיאַת שְׁמַע וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ע״ב סָעִיף א׳, עַיֵּן שָׁם: (ג) מִתְפַּלָּה. (ג) הוֹאִיל וְהִיא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְעוֹד (ג) שֶׁהִיא בַּעֲמִידָה וְאֵין יְכוֹלִין לִשְׁהוֹת כָּל כָּךְ, אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע עִקַּר כַּוָּנָתָהּ וַעֲמִידָתָהּ אֵינָהּ אֶלָּא בְּפָסוּק רִאשׁוֹן וּבְקַל יוֹכַל לַעֲמֹד וּלְכַוֵּן. וְאִם (ד) עָבַר זְמַן תְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה, כֵּיוָן דְּבִשְׁעַת חוֹבָתוֹ הָיָה פָּטוּר מִן הַדִּין וּכְדִלְעֵיל בְּסוֹף סִימָן צ״ג עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח): (ד) שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה וְכוּ׳. כָּל זֶה לְדַעַת הָרַמְב״ם (הפלה פ״א הל׳ א״ב), שֶׁרַק זְמַנֵּי הַתְּפִלָּה הֵם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, אֲבָל עִקַּר מִצְוַת תְּפִלָּה הִיא מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יא יג) ׳וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם׳ אֵיזוֹ עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בַּלֵּב הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ תְּפִלָּה, אֶלָּא שֶׁאֵין לָהּ נֶפֶשׁ יְדוּעַ מִן הַתּוֹרָה וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל נֶפֶשׁ עַד שִׁירְצֶה, וּמְשֻׁהִתְפַּלֵּל פַּעַם אַחַת בְּיוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ מִן הַתּוֹרָה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) שֶׁעַל פִּי סְבָרָא זוֹ נָהֲגוּ רֹב הַנָּשִׁים שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּתָמִידוּת שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, לְפִי שֶׁאוֹמְרוֹת מִיָּד בַּבֹּקֶר סְמוּךְ לַנְּטִילָה אֵיזֶה בַּקָּשָׁה, וְאִפְשָׁר שֶׁאַף חֲכָמִים לֹא חִיְּבוּ יוֹתֵר. אֲבָל דַּעַת הָרַמְב״ן (בהשגות על ספר המצוות מ״ע ה) שֶׁעִקַּר מִצְוַת תְּפִלָּה הִיא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהֵם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, שֶׁתִּקְּנוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת עַל הַסֵּדֶר לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָן שַׁחֲרִית וּמִנְחָה חוֹבָה וְעַרְבִית רְשׁוּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, וְהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת מִכָּל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא אֲפִלּוּ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים כְּגוֹן קְדוּשׁ הַלְּבָנָה, אַף עַל פִּי כֵן חִיְּבוּ אוֹתָן בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית וּמִנְחָה כְּמוֹ אֲנָשִׁים, הוֹאִיל וּתְפִלָּה הִיא בְּקֶשֶׁת רַחֲמִים. וְכֵן עִקַּר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כג) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה דינו): (כד) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (שם): ז (מה) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה: (מו) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ר״ח): (מו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): (מו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח): (מח) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס״ק יד): ח (מט) מָגֵן גִּבּוֹרִים (שם ס״ק טו):

א (ס) טוּר. (ב) רַשַׁ״י (ברכות יז: ד״ה ואלו ואלו) וְט״ז (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ד) פְּרִי מְגַדִּים (משז״ט סק״א) לְדַעַת הַהֲדְרִישָׁה (ירד סי׳ שמא סק״ג). וְאַף דְּלְהַט״ז (ירד סי׳ שמא סק״א) צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, כְּבָר פָּסְקוּ כָּל הָאַחֲרוֹנִים לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן צ״ג דְּלֹא כְּט״ז: (ס) הַפְּרִי מְגַדִּים (סי׳ פט פתיחה להלכות תפילה) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ג) מְפַקְפְּקִים בָּזֶה, וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב (מג״א סק״ב) וְאִפְשָׁר וְכוּ׳, סוֹתֵר לְדִבְרֵי עַצְמוֹ בְּסִימָן ע׳ סָעִיף קָטָן א׳:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכתב בשו״ע הרב (ס״ד) שאף לדעה זו אם אחר השיחה חזר למקום שפסק וגמר תפילתו או אפילו אותה ברכה ששח בה לבדה, אע״פ שעדיין לא עקר רגליו, צריך לחזור לראש.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וּקְטַנִּים שֶׁהִגִּיעוּ לְחִנּוּךְ חַיָּבִים (ג) (ה) לְחַנְּכָם: **ב** * [ד]מִי שֶׁתּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ (ו) כְּגוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו, מַפְסִיק (ג) (ז) לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא לִתְפִלָּה, אֲבָל אָנוּ מַפְסִיקִים בֵּין לִקְרִיאַת שְׁמַע בֵּין לִתְפִלָּה: הַגָּהָה:

* (וְאִם לוֹמֵד לַאֲחֵרִים, (ד) (ח) אֵינוֹ פּוֹסֵק כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן פ״ט (ס״ו). וּמִכָּל מָקוֹם פּוֹסֵק וְקוֹרֵא (ט) פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וְאִם אֵין הַשָּׁעָה עוֹלֶרֶת וְיֵשׁ לוֹ שְׁהוּת עֲדַיִן לְהִתְפַּלֵּל וְלִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע, (י) אֵינוֹ (ה) פּוֹסֵק כְּלָל)

(בית יוסף בשם הר״ן (ד״ה ומי שתורתו)):

ד שַׁבָּת י״א (ע״א).

בְּאֵר הֵיטֵב

וּבְסַמ״ק (סר׳ יא בהג״ה אות א) כָּתַב שֶׁמִּצְוָה לְהַתְפַּלֵּל בְּעֵת צְרָה. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת דִּבְרָכוֹת דַּף י״א עמוד ב׳ (ע״ב ד״ה בתפילה): **(ג) לְחַנְּכָם.** וּמִכָּל מָקוֹם רַשַּׁאי לִתֵּן לָהֶם לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה. מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג): **ב (ג) לִקְרִיאַת שְׁמַע.** וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ, רַמַ״ם פֶּרֶק ב׳ (קר״ש ה״ח). וְאַף שֶׁהַפְסִיקוּ לִקְרִיאַת שְׁמַע חוֹזְרִים לְלַמּוֹדָם, וְאָסוּר לָהֶם לְהִתְפַּלֵּל כֵּיוָן דְּבָלְאו הָכִי אֵין מְבַטְּלִין מִלְּמוּדָם אֲפִלּוּ רֶגַע, וְכֵן מוּכָח מִתּוֹסְפוֹת דִּשְׁבָּת דַּף י״א עמוד א׳ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל כְּגוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וְכוּ׳, דְּאִם לֹא כֵן לֹא מָקְשָׁה מִידֵי עָלָיו

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ו) כִּי כֵן דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים וְכֵן הַכְּרִיעַ בְּסֶפֶר שַׁאֲגַת אֲרִיֵה (סר׳ יד). עַל כֵּן יֵשׁ לְהַזְהִיר לָנָשִׁים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. וְנִכּוֹן גַּם כֵּן שֶׁיְּקַבְּלוּ עֲלֵיהֶן עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמְרוּ עַל כָּל פָּנִים ׳שְׁמַע יִשְׂרָאֵל׳ כְּדַאִיתָא בְּסִימָן ע׳ (ס״א). וְיֹאמְרוּ גַּם כֵּן בִּרְכַּת אֱמֶת וְיַצִּיב כְּדֵי לְסַמֵּךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ע׳ (סק״א). וְכָל זֶה לְעִנְיַן שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, (ז) אֲבָל תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהוּא רְשׁוּת, אַף עַל פִּי שֶׁעָכְשָׁו כְּבָר נִקְבְּעוּ עֲלֵיהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל לְחוֹבָה, מִכָּל מָקוֹם הַנָּשִׁים לֹא נִקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם וְרַבָּן אֵין מִתְפַּלְּלִין עַרְבִית. וּתְפִלַּת מוּסָפִין בְּצַלַּ״ח (ברכות כו. ד״ה ושל מוספין) כָּתַב דִּפְטוּרוֹת, אֲבָל בְּסֶפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ד) פָּסַק דְּחַיָּבוֹת, עַיֵּן שָׁם: **(ה) לְחַנְּכָם.** לְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה עֶרֶב וּבֹקֶר. וּמִכָּל מָקוֹם רַשַּׁאי לִתֵּן לָהֶם לֶאֱכֹל קֹדֶם תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, וְאָסוּר לְעַנּוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן רס״ט (סק״א) וְשֵׁמ״ג לְעִנְיַן לְהַאֲכִילָם קֹדֶם קִדּוּשׁ: **ב (ו) כְּגוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי.** דְּהֵם (ט) לֹא הָיוּ עוֹסְקִים כְּלָל בְּמַלְאכְתָּם (י) וְאֵין מְבַטְּלִין מִלְּמוּדָם אֲפִלּוּ רֶגַע, אֲבָל אָנוּ שֶׁמַּפְסִיקִין מִדִּבְרֵי תוֹרָה לְמַלְאכְתֵּנוּ כָּל שֶׁכֵּן שֶׁנַּפְסִיק לִתְפִלָּה: **(ז) לִקְרִיאַת שְׁמַע.** מִפְּנֵי (יא) שֶׁהִיא דְּאוֹרַיְתָא מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִתְפִלָּה דְּהִיא דְּרַבָּנָן, וְאַף אִם נִסְבּר דְּהִיא דִּבְרֵי תוֹרָה, (יב) מִכָּל מָקוֹם מִן הַתּוֹרָה אֵין לָהּ זְמַן קָבוּעַ וְדֵי בְּפַעַם אַחַת בְּיוֹם וְכַנַּ״ל (סק״ד). וּלְשֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, (יג) יִקְרָאֶנָּה עִם בְּרָכוֹתֶיהָ וְאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר לְלִמּוּדוֹ וְלֹא יִתְפַּלֵּל. (יד) וְאַף שֶׁצָּרִיךְ לְכַשֵּׁל וּלְהַפְסִיק לְמִּוּדוֹ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹות אֲפִלּוּ שֶׁל דִּבְרֵי סוֹפְרִים, דְּהִלּוֹמֵד וְאֵינוֹ מְקַיֵּם נוֹחַ לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא (ירושלמי ברכות פ״א ה״ב), מִכָּל מָקוֹם תְּפִלָּה הוֹאִיל וְאֵינָהּ אֶלָּא בַּקָּשַׁת רַחֲמִים, קֵילָא מִשְּׁאָר מִצְוֹות לְגַבֵּי אֲנָשִׁים כְּאֵלּוּ שֶׁאֵינָם מְבַטְּלִים מִלְּמוּדָם אֲפִלּוּ רֶגַע: **(ח) אֵינוֹ פּוֹסֵק.** אַף עַל פִּי (טו) שֶׁאִם לֹא יִלְמְדוּ עַכְשָׁו יִתְבַּטְּלוּ וְלֹא יוּכְלוּ לְהִתְקַבֵּץ לִלְמֹד אַחַר כָּךְ, הָא לָאו הָכִי פּוֹסֵק אִם יַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אוֹ תְּפִלָּה. [א]וּמַהֲחֵי אָדָם (כלל טז דין ג) מַשְׁמַע דְּכָל גַּוְנֵי פּוֹסֵק אִם יַעֲבֹר זְמַן הַתְּפִלָּה. וְהַמְבַטֵּל תְּפִלָּה מִשּׁוּם לִמּוּד אֲפִלּוּ לוֹמֵד עִם אֲחֵרִים כָּל הַיּוֹם, כְּאִלּוּ לֹא לָמַד [רוֹקֵחַ]. וּכְאֵלֶּה רַבָּה (סק״ו) גַּם כֵּן כָּתַב בְּשֵׁם פִּסְקֵי תּוֹסָפוֹת לְהַחְמִיר בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואם לומד) שֶׁבֵּאֲרְנוּ דְּיֵלְכֵי עָלְמָא לְכַתְּחִלָּה אָסוּר לוֹ לְהַתְחִיל לִלְמֹד אֲפִלּוּ עִם אֲחֵרִים אֲחֵר שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אִם הוּא מְשֻׁעָר שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּדוֹ יַעֲבֹר הַזְּמַן, אֶלָּא חַיָּב לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע מִקֹּדֶם: **(ט) פָּסוּק רִאשׁוֹן.** כְּדֵי לְקַבֵּל מַלְכוּת שָׁמַיִם בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, (יז) וְיַחֲזֹר אַחַר הַלָּכָה שֵׁנִי בָּהּ יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּדֵי לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְאַחַר לִמּוּדוֹ (יח) **טוֹב שֶׁיִּגְמֹר** כָּל קְרִיאַת שְׁמַע אַף שֶׁעָבַר זְמַנָּהּ: **(י) אֵינוֹ פּוֹסֵק כְּלָל.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (יט) אֲפִלּוּ לְפָסוּק רִאשׁוֹן (כ) [ב]וַאֲפִלּוּ לוֹמֵד בְּיחִידִי. וְכָתְבוּ (כא) הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ הִתְחִיל לִלְמֹד בְּאִסּוּר, דְּהַיְנוּ לְאַחַר שֶׁכָּבָר הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שָׁאסוּר לוֹ לְהַתְחִיל לִלְמֹד עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּחִלָּה אִם הוּא לוֹמֵד בְּבֵיתוֹ וְאֵינוֹ רָגִיל לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן פ״ט (ס״ו), מִכָּל מָקוֹם אִם כְּבָר הִתְחִיל אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק וְרַשַּׁאי לִלְמֹד כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת עֲדַיִן. וּכְאֵלֶּה רַבָּא (סר׳ ע סק״ב) פָּסַק דִּלְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְתָא אַף שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ זְמַן אַחַר כְּדֵי לִקְרוֹתָהּ, מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְהַפְסִיק תֵּכֶף וְלִקְרוֹתָהּ כֻּלָּהּ אִם הוּא לוֹמֵד בְּיחִידִי, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ע׳, וּבְסִימָן זֶה (סק״ז). וְכָל זֶה אִם הוּא לוֹמֵד בְּבֵיתוֹ, אֲבָל אִם הוּא לוֹמֵד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אוֹ אֲפִלּוּ בְּבֵיתוֹ אַךְ שֶׁהִתְחִיל לִלְמֹד בְּהָתֵר דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הָרַמ״א שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כָּל עוֹד שֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מי שתורתו):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ב) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן רצ״ט (ס״ק טז) וּפְרִי מְגַדִּים (פתיחה כוללת להלי תפילה) וְהַגְּרִ״ז (ס״ב): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ד) גְּמָרָא (שבת יא.): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו): (ח) לְבוּשׁ (ס״ג) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ט) לְבוּשׁ (ס״ג) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (י) בֵּית יוֹסֵף בְּסִימָן ע׳ (ד״ה תנן בפרק קמא): (יא) גְּמָרָא (שבת יא.): (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (יד) מָגֵן גִּבּוֹרִים (עיין סי׳ ע אלף המגן סק״ט) וּמְגַדִּים (א״א סק״ד): (טו) לְבוּשׁ (ס״ג): (טז) פְּרִי מְגַדִּים (פתיחה כוללת להלי תפילה) וְהַגְּרִ״ז (ס״ב): (יז) יְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק א׳ דְּבָרְכוֹת (ה״ב) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ד): (יח) לְבוּשׁ (ס״ג): (יט) גְּמָרָא (שבת יא.): (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (כא) פְּשׁוּט: (כב) לְבוּשׁ (ס״ג): (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דברים האסורים קודם התפילה ס״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב שבמקום שאם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו להתקבץ ללמוד אחר התפילה לא יפסוק מלימודו עמהם אפילו אם יעבור זמן התפילה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב: אפילו לומד יחידי ואפילו התחיל ללמוד באיסור לאחר שכבר הגיע זמן קריאת שמע ותפילה שאסור לו להתחיל ללמוד עד שיתפלל תחלה אם אינו רגיל לילך לבית הכנסת כמו שנתבאר בסימן פ״ט, אעפ״כ אם התחיל אין צריך להפסיק, ורשאי ללמוד כל זמן שיש שהות עדיין לקרות קריאת שמע ולהתפלל אח״כ. **ג]** ראה בסק״י בליקוטי דברי הרב.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah